

ODDAVKY A ŘEČNICTVÍ SVOBODNÉ OBCE.

Kdo četl Svatopluka Čecha "Výlet pana Broučka do patnáctého století," jistě si zamiloval onoho p. Matěje Broučka, fádneho pražského domácího pána, jenž se jednoho jitra probudil a byl v patnáctém století, v Praze, jak vypadala před pěti sty léty. Celkem se panu Broučkovi v tom patnáctém století mnoho nelíbilo, s lidmi, ačkoli to byli Češi, se skoro nemohl ani dorozumět, neuměl ani chodit v hábitu, do kterého jej oblekli a všude naradil sudlici, kterou mu dali, ježto Praha v ten čas byla nepřáteli ohrožena. Když chtěl vyjít večer ven, musil nosit lucernu, poněvadž v ten čas nebylo ještě plynového ani elektrického osvětlení, v ulicích byly výmoly a louže, do nichž domácí pán z devatenáctého století několikrát se poroučel, a není tudíž divu, že se panu Broučkovi v patnáctém století mnoho nelíbilo, že vyzýval po své oblíbené hospůdce, po dlážděných ulicích, vůbec po pořádku, na který jako pořádek, nýčlověk, měšťan a poplatník daní si uvěkl.

Zprvu sice měl pan Matěj Brouček naději, že se vrátí, vlastně nějakým způsobem bude vrácen do devatenáctého století, ale když minuly dny, týdny a měsíce, odumřela v něm ta naděje a začal se smířovat se situací. Shledal, že v tom patnáctém století také všecky věci nebyly k zahoezení. Na příklad zamlouvala se mu medovina a pak jedna živnost - kostěrná. Takový kostěrník neměl nic jiného na starosti, než ehořit od hospody k hospodě a kovářtvi vno a medovinu, aby křemáři své hosty nekřidili. A tedy usoudil pan Brouček, že když v tom patnáctém století jest muce zůstatí, že si zařídí nějaké to kostěrnictví, a že mu nebude zle.

Čtenář třeba řekne, že jest to divný úvod ku článku "Oddávky a řečnictví Svobodné Obce," neboť v patnáctém století sotva bylo nějakých Svobodných Obcí a nějakých jich řečníků, ale to nepadá na váhu a souvislost vyšvitně později.

V počátcích svobodomyšlného hnutí prkopníkům těžko bylo skoro jako panu Broučkovi v patnáctém století, ba i to řečnictví Svobodné Obce v Chicagu bylo hubené řemeslo, ale časy se změnily, když při tom zařizena výnosná, pohodlná živnost, něco na způsob toho kostěrnictví, jež pan Brouček měl v úmyslu zaříditi si v patnáctém století, když už v tom patnáctém století musil zůstatí. Řečník Svobodné Obce začal totiž "po zákonu prohlášovatí" snoubence za manželky, a tím z dřívějšího hubeného řemesla stala se živnost pohodlná, výnosná, skvěle se vyplácující. A nejlepší při ní bylo, že nebylo třeba žádného závodního kapitálu, špatné časy měly na ni jenom nepatrný účinek, neboť lidé žení a vdávají se vždycky, a až dš nedávna konkurence nemusila řečníku Svobodné Obce rušiti spánek.

Tuto prosperující, výnosnou, pohodlnou živnost zdědil p. F. Iška po nešťáku Zdrůbkovi a budí doznáno p. Iškovi, že ji rozšířil a zvelebil, snad tím, že se usadil ve středu české čtvrti, kdežto p. Zdrůbek, ať z toho či onoho důvodu, vždycky dával přednost bydlení ve čtvrtích, v nichž žil český nepřevládá - a o tuto, prosperující, výnosnou a pohodlnou živnost má býti p. F. Iška připraven.

České denníky v Chicagu přinesly o tom v jeden den minutěho týdne několikahavivkové zprávy, které ovšem mezi Čechy působily jako výbuch pomy. Má nebo nemá p. Iška právo oddávat - tato otázka v myslích našich krajanů v česko-americké metropoli daleko zatlačila otázku, zdali bychom měli zakročiti v Mexiku, nebo zdali měli bychom otevřiti Panamský průplav všem národům za stejných podmínek.

Otázka tato byla vyvolána již za života nešťáka Zdrůbka, ale to bylo jenom při nízkých současech a nikdy se nešlo na kořen věci - nyní poprvé půjde to do živého, a vše v řádu potřeby

bude prý hnána až k vrehnímu soudu státnímu.

Přišel jest totiž jistý Václav Brabec před p. Išku v 28. den měsíce června minulého roku se svoji snoubenkou, aby je "po zákonu prohlásil," čemuž p. Iška se známou svojí ochotou vyhověl, avšak řečený Václav Brabec rozešel se se svojí mladou ženou 30. srpna 1913, a nyní žádá o zrušení sňatku z toho důvodu, že "oddávací obřady provedl František Iška, který nikdy nebyl a není knězem nebo kazatelem ve státu Illinois, nenáleží k žádné náboženské sektě, není a nebyl smírčím soudcem v našem státu, aniž superintendentem ústavu hluchoněmých, kteří mají právo oddávati, jest osobou nevěřící v Boha, popírá a nevěří v nesmrtnost duše a posmrtný život a nemá a nemá žádný kostel ve státu Illinois, jest ateistou (nevěřec), který nepatří k žádné církevní společnosti a není oprávněn uzavíratí sňatky."

Tak zní ona žádost o zrušení sňatku řečeného Václava Brabce a jeho právnick tvrdí, že hotov jest hnáti vše až k vrehnímu soudu státnímu. Podle našeho mínění v té žádosti mělo býti podotknuto, že sice p. Iška žádný kostel dosud nemá, ale staví jej, totiž slábní peníze na stavbu.

"Svornost" v doslovném překladě uvádí illinoiský zákon vztahující se na právo oddávání, jakož i stanoví Svobodné Obce, a to ani ono není na prospěch p. Išky, a představné si ty následky, kdyby soud rozhodl proti němu! Nejenom na sta sňatky bylo by neplatných, ale v ulicích v okolí závodu p. Išky kupili by se lidé jako když banka praskne, přestě by se zdvihaly a dav by hlísel jako rozbouřené moře: "Sem naše peníze, my chceme zpátky naše peníze, když ty sňatky neděří!" Představné si ty smrtelné úzkosti p. Išky, jenž jako Jeroným nad zříceninami Jerusalema, stál by nad zříceninami své druhdy prosperující, výnosné, pohodlné živnosti! Nikdo ať si ani na okamžik nemyslí, že snad přálí byehom to p. Iškovi, nikoli, neboť nemá-li p. Iška práva oddávacího, neměl ho ani p. Zdrůbek, a my známe novináře, některé z nich nám velmi blízké, které "po zákonu prohlásil," kteří k němu šli částicně z toho důvodu, že to "kollegium dělalo zadarmo," a v jakém postavení oni by byli, v jakém jejich ženy, jejich děti? Ani si netroufáme domysletí.

Než citujeme již onen illinoiský zákon, vztahující se na uzavírání sňatků, a sice:

"Sňatky mohou býti uzavřeny: oslaveny buď knězem slova božího v řádném stavu u kostela, neb společnosti, ku které příná leží, soudcem kteréhokoliv zapsaného soudu, smírčím soudcem, správce veřejného ústavu pro vzdělání hluchoněmých v tomto státu, anebo jsou-li strany aneb kterákoli z nich členy náboženské společnosti známé jako Ppátelé nebo Quakerové, mohou býti zákonitě oddány, když prohlásí svůj úmysl oženiti a provdati se stálému výboru nejméně týden před uzavřením dotyčného sňatku představením se ve veřejné schůzi aneb v soukromém sdružení před úředními svědky dotyčného tělesa a dosvědčením správně udávajícímu jména a obydlí smlouvajících stran a rodičů obou, pakli žijí, kteréi dosvědčení budí podepsáno smlouvajícími stranami a úředními svědky a budí veřejně čteno jednou z dosvědčujících stran a posléze správně zapsanému v zápisnicích organizované schůze dotyčné společnosti.

Všechny osoby příslušející k jakémukoli náboženské společnosti, kostelu nebo vyznání mohou uzavíratí sňatky podle pravidel a zásad dotyčné náboženské společnosti, kostela neb vyznání.

Kněz, soudce aneb smírčí soudce, kde sňatek jest uzavřen podle usvědčení a zásad náboženské společnosti kostela neb vyznání a ustává-li lidního kněze, pak přisáhněť nebo tajemník dotyčné společnosti, kostela nebo vyznání během 30 dnů od slavení dotyčného sňatku vyhovět dosvědčení též a odevlá je zároveň s povolením k sňatku písaři okresu,

v kterém se sňatek konal aneb stanov Svobodné Obce. Ty jsou sice šikovně, velmi šikovně sestaveny, ale na to 'hlavní' přece více se "kroutil," nikdo nevyjmenovalo v nich pamatováčte, že oddávacího práva by mělo. Jsou v nich totiž povinnosti úředník spolku, který jest ateista, řečníka objasněny a vysvětleny, stieky, protináboženské. Nám jak následuje:

8. Řečník koná v určitých hlásiti svobodomyšlnost za náboženských přednášky přiměřené úženství, ale něco podobného celým sboru, zvláště o slavnosti stráví manežvše jeho ovesky, Husové 6. července, o bitvě bělosotva kdo jiný. Ještě méně útě-horské 8. listopadu (na památku chy, nežli z tohoto illinoiského založení Svobodných Obcí v Česá zákona, načerpati může p. Iška ze dar Rapids, Iowa, 8. list. 1886.)

SCÉNY VE VALLEY, FORGE, kde Washington a jeho armáda táborili v zimě 1777-8.

o 6 postních nedělích, i jindy při schůzích dle příležitosti, a loučí se při pohřbu člena s oním jménem sboru."

O oddávání ani slova, ani slovíčka! Stahují se tudíž nad p. Išku a jeho živností těžké mraky, a "Svornost" prozrazuje, že sňatek uzavřený před nebožtíkem Zdrůbkem nebyl v Čechách uznán. Každý připustí, že toto jsou věci nesmírně důležitosti, a nepochybně, kdyby soud v nejvyšší instanci rozhodl proti panu Iškovi, bylo by zvláštního zákona třeba, aby sňatky uzavřené před oběma řečníky Svobodné Obce v Chicagu uznány byly za platné - jinak každý musil by "to" prodělati ještě jednou. Potom ještě byla by otevřena cesta pro mnohé spory v záležitostech dědičských, Pan Iška na certifikátech, jež vydává novomanželům, se podpisuje takto: "Frank Iška, Minister of Congregation of Bohemian Freethinkers" (Frank Iška, kněz kongregace českých svobodomyšlných), ale to již samo o sobě jest trochu závadným, neboť stanoví Svobodné Obce nemluví o žádném knězi, nýbrž pouze o řečníku (lecturer).

Jak ze spolehlivých pramenů se dozvídáme, otázka, zdali řečník Svobodné Obce má právo oddávati, předložena byla zensulému státnímu návladnímu okresu Cook Waymanovi, a tž po prostudování illinoiského zákona i stanov Svobodné Obce rozhodl, že řečník Svobodné Obce toho práva nemá, že sňatky před ním uzavřené jsou nezákonitě a neplatné, avšak p. Wayman odepřel zakročiti z toho důvodu, že vcelo bylo k hrozným zmatkům a nímto to tehdy již pomýšlel na kandidaturu guvernérskou a nechtěl si nikde vyvolávat nepříteľství.

Nyní asi půjde do tuhého, a je to v zájmu všeobecném, aby otázka tato jednou provždy byla právoplatně rozhodnuta.

WASHINGTON U VALLEY FORGE.

Toto jest sto a šestatřicáté výročí jedné z největších krís v americké historii, táboření kontinentální armády během hrozné zimy v 1777-8. Hladově a opuštění bojovníci pro vše, která pokládána byla již za ztracenou, vysílení ranami, svizelem i nemocí, dokončili svoji roční kampaň na bojištích a brali se znaveně po starých Gulph a Swedes Ford cestách, aby "obsadili chladný, pustý vreh a spali pod uzavřením a sněhem bez satstva a houpi" ve Valley Forge.

Právě se, že v létě vše poutku navštíví toto historické místo každý týden, nežli Washington měl v celě své tehdejší armádě, avšak skutečnou Valley Forge nevidíte v létě. Čeete-li spřítíli náležitou "místní barvu," umístě tam přijíti uprostřed zimy. Před velkého státu, Valley Forge park tohoto věku skýtá pohled omělečkého krajinářského zahradnictví, se širokými, úpravnými silnicemi vedoucími do daleka a s nesčetnými tabulkami, kde se podává informace návštěvníku, jenž není seznámen s historií.

Již to jméno Valley Forge (koryárna v údolí) připomíná tesklivost duše. Ze stránek současné literatury udává bída a zoufalství. Nesmíte si ani na okamžik myslet, že rozdraná a bosá armáda přišla tam a našla útulné chýže a klad, jež nyní roztroušeny jsou v parku a kde ohně plápolající na křbu na ně čekaly. To vzalo týžny, nežli byly zbrohy za třeskutých mrazů a sněhových váně.

Valley Forge leží pouze asi dvacetdvě míle severně od Filadelfie na západníu břehu řeky Skuykill. Jméno své nese po lebozárně, jež založena byla tam osmdesát let před tím, nežli bojeval Američané ji prosadit. Těmž prvním předčtem, které upoutá pozornost návštěvníka na vystoupení a vlaku, jest staré kamenné dům slyšně, Isabella Postre, stavba, která jest dražší Americe jako klavír stan Washingtonův pa půl roku, nežli archa tábořila na pahorech na jejích táborech.

čejné muže. Zde bylo mu čeliti zlomyšlnému spiknutí Conwayově; zde bída a utrpení svých vojáků měl neustále před očima a zde osvědčil svoji nadlidskou sílu a srclnatost v udržování při životě, během dlouhé zimy, toho, co bylo zváno americkou revolucí.

Jest to skoro k neuvěření, že vůbec, za takových okolností, mohl udržeti pohromadě svoji armádu, k čemuž nucen byl používatí někdy velmi drastických prostředků. Jest pouze přirozeno, že lidé trpící nedostatkem oděvu a potraviny, pomáhali si k nim, jak se nejlépe dalo, a tu vojenské soudy byly na denním pořádku. "Šlehy dobře položené na nahá záda," byly obyčejným trestem a počet jich se různil od 30 až do 500 - když někdo plýval střelivem zbytečným vypálením ručnice, 39 šlehů; deserece, 100; krádež, 100, atd. Čtyřicet dva degradováno během služby.

Německý důstojník, přičleněný k štábu ve Valley Forge, Frederick William Augustus baron von Steuben, byl ustanoven generálním inspektorem. Toto jest z jeho vlastního vyličení: "Zbraň ve Valley Forge byly v hrozném stavu - pokryté rzi, polovíčka z nich bez hodků a z některých vůbec nedalo se střeliti. Váčky na prach byly zrovna v takém stavu jako ručnice. Mnozí z mužů měli plechové krabičky na místě váčků. Jiní měli kravské rohy, a muškety, karabiny, brokovnice a štuce mohly býti viděny v téže setnině. Poposání šatu jest tím nejnejnějnějším. Muži byli doslovně nahí, někteří z nich v nejpříjemnějším smyslu toho slova. Důstojníci, kteří měli kabáty, měli je každé bary a střihu. Viděl jsem důstojníky při přehlídce ve Valley Forge vychyzející na hřídku v jakémsi županu, zrobeném ze staré houně, neb vlněné pokrývky na postel. Vzhledem k jejich vojenské kázni, mohl smělé říci, že takové věci tam nestávalo." Tolik pro tu organizaci a její výzbroj.

Dne 19. června 1778, armáda vyklidila Valley Forge a pustila se nakvap za 17,000 vojáků Sira Henry Clintona a jeho potravní karavanou. Když se armáda srazila, u Monmouthu 28. června, ona podivuhodná zbraň umístěná pruským důstojníkem na onom smutném pennsylvanském horském úbočí, osvědčila svoji hodnotu a nebyti perfidnosti onoho "zatr... chvastouna" Charlese Leea, byla by nepochybně zakončila válku tam a tehdy.

Pro každého člověka. Pan John S. Holly z McAdoo, Pa., velmi dobře vystihl přípravku, která po dlouhá léta již přináší zdraví do rodin našich. Píše: "Váš prcký kalendář jsem obdržel a srdečně zaň děkuji. Dodávám, že Trinerovo Léčivé Hořké Víno účinkuje velmi dobře na všelijaké choroby a že dává dobrou chuť k jídlu. Trinerovo Léčivé Hořké Víno nemělo by vůbec chybět v žádné rusko-slovanské rodině. Jest zajisté hodným toho, by bylo odporučeno každému trpělicu, neboť se hodí pro každého člověka. S úctou, John S. Holly." Jest nezvratnou pravdou, že se tento lék hodí pro každého, neboť rychle povzbudí chuť k jídlu, upraví zažívání a dá do pořádku stolici. On vyčistí krev a osvětlí nervy, vyjasní pleť a vzbudí novou sebelibvěru. V lékárněch, Jos. Triner, 1333-1339 S. Ashland ave., Chicago. Bolesti revmatické a neuralgické rychle se ztratí, zvolíte-li k natírání bolestných míst Trinerův Líniment. Adv.

CT. NAŠIM PŘÍZNIVCŮM! "Amerikan" kalendář již nemáme a více tento rok mítí nebudeme. Kdo z krajanů bude si přát za premi kalendář, bude moci sobě voliti některý pěkný kalendář s Čech, které posud na skladě máme, ačkoliv zásoba denně úbývá se tenčí. Proto si pospěte! Máme posud na ruce: Pečirkův kalendář, Besed Lidu a Velký Slovanský kalendář, které dáváme jako premi za doplatek 10c. Jinak se prodávají po 30c jeden. - V tět Administrace Pokroku a Venkova.